

Undervisning i förskolan – och en reviderad läroplan

OMEF-seminarium 25 september 2017
Ingrid Engdahl, förskollärare och docent
Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen
ingrid.engdahl@buv.su.se

Svenska OMEP

OMEP är de första bokstäverna i
världsorganisationen

**Organisation Mondiale pour
l'Éducation Précolaire**

**OMEP startade 1948 i Prag
Alva Myrdal var första ordföranden**

**Världspresident 2017 -
Dr. Eun-Hye Park, Sydkorea**

**OMEP firar 70 år med konferens
25-29 juni 2018 i Prag**

**www.omep.org.se
www.worldomep.org**

Tre områden

- Revidering av läroplanen utgångspunkter
- Processen
- UTKAST 1 Kapitel 1
- UTKAST 2 Kapitel 2

Utgångspunkter

- 1998 – en av de första läroplanerna
- Ny skollag – en skolform
- Skolinspektionens granskningsrapporter
- Regeringsuppdrag
"förtydligas, uppdateras och samordnas"
"genomsyras av mer konkretion och precision"
- Fler anledningar?

Processen

VAD	NÄR
Konferenser för olika grupper	september Kap. 1 november Kap. 2
Öppet webbforum	11-24 september Kap. 1 6-19 november Kap. 2
Ny kunskapsöversikt om undervisning (GU, MaH, Mdh, SU) –	Planeras komma i november
Förslag på remiss	15 december – 2 februari
Förslag till Lpfö18 till regeringen 2017-09-26 BUV Ingrid Engdahl	23 mars 2018

Begreppet **verksamhet** har ersatts med **utbildning** och **i förskolan**

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.
(Skollagen, 1 kap. 4§, 1 st)

Utbildning med en bred definition: den verksamhet som pågår inom förskolans öppettider

1. Förskolans värdegrund och uppdrag - **Nya** rubriker

- **Grundläggande värden**
 - Förståelse och medmänsklighet
 - Saklighet och allsidighet
 - En likvärdig utbildning**
 - Rättigheter och skyldigheter**

Alla underrubriker är nya

- **Förskolans uppdrag**

Utgå från en helhetssyn

Leken som grund för utveckling, lärande och
välbefinnande

Stimulera allsidig utveckling

Grundlägga förståelse för kulturell mångfald

Kommunikation

Kreativitet, hållbar utveckling och hälsosam
livsstil

Alla dessa rubriker är nya

- **Utveckling och lärande**
Barngruppen är basen för samspel
- **Varje förskolas utveckling**

Men saknas det inte några? T ex

- **Undervisning i förskolan** Av läroplanen framgår inte på ett tydligt sätt hur förskollärares ansvar för undervisningen ska ta sig uttryck eller hur undervisning förhåller sig till begreppet utbildning.
- **Barns inflytande och delaktighet**
- **Klargöra betydelsen av omsorg** och i förhållande till begreppet undervisning samt i detta sammanhang bör även barns rätt till integritet lyftas fram och förtydligas.

Struktur, innehåll och ordning behöver diskuteras - Behövs alla nu föreslagna rubriker?

Vad innebär undervisning i förskolan?

... sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden (Skollagen, 1 kap. 3§)

För att det som sker i förskolan ska kunna betecknas som undervisning krävs att arbetet med att stimulera och utmana barnen har strävansmålen i läroplanen som en självklar utgångspunkt och riktning, och syftar till en lärandeprocess. (Regeringsuppdraget, 2017)

Om behörighet

Huvudmännen **ska för undervisning använda** lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren eller förskolläraren ska bedriva. (Skollagen, 2 kap. 13 §)

Ett förtydligande behövs om vad som gäller för andra yrkesgrupper. ... Även förskolechefens och arbetslagets ansvar för och i undervisningen och utbildningen i förskolan kan behöva tydliggöras. (Regeringsuppdraget, 2017)

Om annan personal i Skollagen

Utöver lärare eller förskollärare **får det i undervisningen** i fritidshemmet och förskolan **finnas annan personal** med sådan utbildning och erfarenhet att elevernas eller barnens utveckling och lärande främjas. (2 kap. 14§)

Regeringen exemplifierar med (2010):

barnskötare

bild-, drama- och musikpedagoger

personer med annat modersmål än svenska

Undervisning i förskolan - diskutera mera

- Undervisning är ett av de områden regeringen gav Skolverket i uppdrag att förtydliga
- Det finns inte med i förslag till kapitel 1. Hör det till kapitel 2?
- Är vi tillräckligt överens om vad undervisning i förskolan är?

Utbildning och undervisning i förskolan

- **Utbildning** är ett brett begrepp
- **Utbildning** kan kopplas till ett antal *komponenter* som av tradition ingår i förskolans verksamhet, eller tillkommit sedan förskolan blev utbildningspolitiskt motiverad.
- **Komponenter:**
omsorg, lek, demokratifostran, skapande och undervisning
- **Undervisning** i sin tur *kan* innefatta de övriga komponenterna (Engdahl m.fl. i manus 2017)

Leken ska uppmärksammas

Det är även viktigt att klargöra relationen mellan undervisning, den omsorg som barnen ska erbjudas, barnens egeninitierade lek samt barnens utveckling och lärande. (Regeringsuppdraget, 2017)

Skolverkets förslag i UTKAST 1: Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Leken har en central plats i utbildningen och främjar barnens utveckling, lärande och välbefinnande. För barn är det leken i sig som är viktig och den kan ge glädje och välbehag. I leken är barnen **aktiva aktörer**, de härmar, skapar nytt och bearbetar sina upplevelser. På så sätt kan barnen bilda sig en uppfattning om sig själva och andra människor. **Leken stimulerar fantasi och inlevelse. Leken utmanar och stimulerar också barnens kommunikation samt förmåga till symboliskt tänkande, samarbete och problemlösning.**

(Röd text är markerad av Engdahl)

En lärmiljö och ett förhållningssätt som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets utveckling, lärande och välbefinnande. **Personalen ska trygga förutsättningarna för lek och leda leken på lämpligt sätt, antingen utanför leken eller genom att själv delta.** Personalen ska också se till att alla barn har möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. Personalen ska lägga märke till faktorer som begränsar leken och utveckla arbetssätt och lärmiljöer som främjar lek. **Personalens fysiska och medvetna närvaro leder till att kommunikationen mellan barnen stöds och att konfliktsituationer förebyggs.** Leken ska få synas och höras. Lekande barn och vuxna ska ges tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva.

Undervisning och lek (Elizabeth Wood, 2014)

- **Barn-initierad (Fri?) lek** – som utgår från barnens initiativ; inrymmer den undervisning?
- **Vuxenstyrd lek** – integrering av lek och lärande
och inför kapitel 2:
- **Policystyrd lärandelek** – delmålsanpassad och ev. uppnåendeanpassad undervisning; inrymmer den lek?

Hållbar utveckling och ...

Förskolan ska lägga stor vikt vid frågor om hållbar utveckling och hälsosam livsstil, och en positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling. **Därför ska undervisningen ta tillvara barnens nyfikenhet och ge dem möjlighet att utveckla sitt intresse för och kunskaper om natur, samhälle och miljö.**

... och en hälsosam livsstil

Barnen ska få förutsättningar att utveckla **en allsidig rörelseförmåga genom att delta i fysiska aktiviteter** och vistas i olika naturmiljöer. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva rörelseglädje och därigenom utveckla sitt intresse för att vara fysiskt aktiva. När den fysiska aktiviteten är en naturlig del av barnets dag kan utbildningen bidra till att barnen förstår hur fysisk aktivitet kan påverka hälsa och välbefinnande.

Utbildningen ska ge barnen möjligheter att utforska, ställa frågor och samtala om företeelser och samband i omvärlden **och på så sätt utmana och stimulera deras intresse för hållbar utveckling och hälsosam livsstil.**

UTKAST 2 Kapitel 2

- Gå igenom kapitel 2 i Lpfö98 och i UTKAST 2
- Balansen mellan barns och vuxnas initiativ
- Är det rätt mål?
- Kan några tas bort? Ska några läggas till?
- Hur beskrivs förskollärarens, arbetslagets och förskolechefens uppdrag i riktlinjerna?
- Diskutera och sänd in synpunkter på webben och i remissomgången

Processen

VAD	NÄR
Konferenser för olika grupper	september Kap. 1 november Kap. 2
Öppet webbforum	11-24 september Kap. 1 6-19 november Kap. 2
Ny kunskapsöversikt om undervisning (GU, MaH, Mdh, SU) –	Planeras komma i november
Förslag på remiss	15 december – 2 februari
Förslag till Lpfö18 till regeringen	23 mars 2018

Välkomna den 13 november kl. 18

Förskollärare och fil. lic. **Sara Folkman**

föreläser utifrån sin avhandling

Distans, disciplin och dogmer – om ett villkorat lyssnande i förskolan

Se intervju i tidningen Förskolan nr 7 – 2017

Fulltext via länken

<http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:1087423/FULLTEXT01>